

H. P. Hansen (Randers Amts 1ste Valgkreds): Jeg kunde maaske faa Ørenlyd for en Sag af mere neutral Beskaffenhed end den, hvorom der nu er vekslet Bemærkninger. Det, som jeg ønsker at fremdrage her, og som jeg haaber at finde Forstaaelse for iblandt Medlemmerne af dette høje Ting og hos den højtærede Justitsminister, er vor Pantelaanervirksomhed og de Former, hvorunder denne drives, endvidere Marskandiserhandelen og endelig begge disse to Næringsvirksomheders Forhold til den voksende Kriminalitet, og analogt med Pantelaaner- og Marskandiservirksomheden maa jeg nævne den Handel med brugte Sager, som er tilladelig for Haandværkere og Fabrikanter i Henhold til Næringslovens § 23.

Jeg skal begynde med Pantelaanerne og siden komme med nogle Bemærkninger om Assistenthuset. Af forskellige Grunde har jeg i det sidste Aars Tid beskæftiget mig med Pantelaanerforholdene. Ved Henvendelser fra forskellig Side til mig blev min Opmærksomhed for denne Side af visse Samfundsforhold vakt, og jeg foretog dels selv nogle Eksperimenter, og dels fik jeg ved velvillig Imødekommen fra den højtærede Justitsminister meget værdifuld Hjælp fra københavnske Politiebedsmænd, saaledes at jeg kunde komme dybere ind i Spørgsmaalet, end det ellers vilde have været muligt for mig som Lægmand. Jeg maa maaske ganske kort have Lov til at nævne, hvilke personlige Erfaringer jeg gjorde, da jeg i Forsommeren begyndte med disse Eksperimenter hos Pantelaanerne. Jeg vilde se, under hvilke Vilkaar man kunde pantsætte ude i Arbejderkvartererne, og gjorde Forsøg paa at pantsætte mit Ur, og naar jeg nu siger, hvad Pantelaanerne vilde laane mig paa saadant et Ur, vil ærede Medlemmer kunne forstaa, at det ikke er saa stort bevendt med den særlig gavnlige Side ved disse Erhvervsamfundsmæssigt set, som man fra visse Sider gerne vil gøre det til. Det Ur, jeg vilde have Laan paa, er et Ur, som i en hvilken som helst Forretning i Øjeblikket koster 70 Kr. Jeg spurgte Pantelaanerne, hvad jeg kunde faa at laane paa dette Ur, og i 3 Tilfælde blev der nævnt 8 Kr., i eet Tilfælde 10 Kr. Jeg nævner Urets Værdi, fordi de, der forsvarer Pantelaanerne, gerne vil sige, at disse er mere

villige end Assistenthuset til at yde tilnærmelsesvis det som nærmest svarer til Værdien af det, man søger at laane paa. Det viste sig imidlertid ved de personlige Erfaringer, jeg indhøstede, at den Forretning, Pantelaanerne vilde gøre med mig, kunde jeg sikkert ogsaa have gjort med Assistenthuset og det paa ganske anderledes billige Laanvilkaar. Man vilde laane mig 8 Kr. paa dette Ur, og da jeg spurgte, hvad Renten deraf var, blev der svaret: 5 Øre af Kronen, og da jeg naivt spurgte, om det var pr. Halvaar, svarede man mig med et næsten haanligt Skuldertræk, at det *selvfølgelig* var om Maaneden. Det vil altsaa sige, at Renten er 60 pCt. p. a. Jeg tænkte, at naar man vilde indløse Pantet om nogle Dage, vilde man faa Rabat; og spurgte, hvad Renten var, hvis jeg indløste det Dagen efter eller senest om en Uge: Ja, det var ganske det samme. Hvis jeg nu havde været i den Forlegenhed absolut at skulle laane 8 Kr. paa et Ur til en Værdi af 70 Kr. og havde indløst det 8 Dage efter, skulde jeg altsaa have svaret 312 pCt. p. a. i Rente. Det vil ærede Medlemmer nok indrømme mig, at skal Virksomheden som Pantelaaner betragtes som en Virksomhed, der i særlig Grad kommer Smaafolk til gode og hjælper dem til Laan i en snæver Vending; saa tager Pantelaanerne sig deres Virksomhed udmærket godt betalt.

I 1898 var der her i Rigsdagen en Forhandling om Ophævelse af Assistenthusprivilegiet, og den nuværende Justitsminister sagde ved den Lejlighed: „Det er et stort Samfundsspørgsmaal, hvordan der skal skaffes fattige Folk billige Laan, og efter min Mening og efter den Erfaring, jeg har gjort, er dette meget store Spørgsmaal ikke løst ved Loven af 21. Juni 1867 angaaende Pantelaanere“. Det tror jeg heller ikke, det er, og derfor synes jeg, at Tiden er inde til at drage dette Spørgsmaal frem igen i Tillid til, at den Treuga Dei eller Borgfred, der nu hersker imellem os, ogsaa kan bidrage til, at der bliver Tid til en alvorlig og grundig Overvejelse af dette virkelig meget betydelige Samfundsspørgsmaal. Det er ikke alene her i København, Pantelaaner- og Marskandiservirksomheden flourer. Vi kender den ogsaa godt i Provinsen. Vi, der har at gøre med offentlig kommunal Virksomhed, navnlig vedrørende Forsørgelses-